

Studü.

O. Studü a/m. pudor, studü b/m. i studi f., student f. frigus.

S. Ta pomena ima beseda stud, ki sta ločiti toraj vedno na pr. studinü - enü frigidus i turpis, studenosti - denstvo - dosti frigus, studenci puteus, fons, nsl. studence, zdenec; studenča, zdenca voda fontana (cf. nsl. Studeno Kaltenfeld, Studence Kaltenbrunn); studiti refrigerare; studovati pudore afficere, - vitü - vinü turpis, - distvo pudor, studoslovci qui turpia loquitur; še navadniše stsl. stydü pudor, stydükü turpis, stydilivü qui facile erubescit, stydëti erubescere; nsl. pristuditi komu koga verhasst machen.

Stigda - stëgü.

O. Stigda, stigna, stignü f. platea, stiza - ica semita, stigno femur.

S. I nsl. stegna, stagne, hrov. stagna triebweg; steza in stezda nem. steg; stegno coxa, femur; plužno stegno buris; dostegnjača tibialia. Znamenito mi je stsl. stëgü, stëžikü vexillum; stëgovü - vinikü, stëgonoša signifer; rum. stëgü vexillum, sceptrum, stegar ahd. stange, and. stöng. f., ker mislim na svoje štengar - štangarje.

Drobtinice iz dnevnika slovenskega učitelja.

Spisuje Josip Levčnik.

Motto: „Nulla dies sine linea!“
Stari rimljanski pregovor.

V.

9. dan avgusta zjutraj je. Politehniška domača ura odbila je osem, in drobni zvonček zabingljá, klicaje zbrane in čakajoče učitelje v učne sobe. Pervo je bilo, da nam je bil po ministerijalnem komisarju g. dr. Lorencu začasno imenovan načelnik, t. j. nekako posrednik med imenovanim gospodm komisarjem in gg. docenti, t. j. ako bi zanaprej želel kdo te kaj vprašati, prositi ali se jim tudi kaj pritožiti, naj bi to naznanjal le načelniku, kateri je ob nalašč v to odločenih urah obël iz tega namena z dotičnimi gospodi. Za prvih šest dni nam je bil za II. razred imenovan kot zač. načelnik g. Heur. Bruunbauer iz Zg. Avstrijskega; — ker nam je bila pa po programu po preteklih teh dnevih napovedana nova

in prosta volitev, smo si bili izbrali za daljni čas kot načelnika g. dr. Gust. Zeyneka, učenika na graški pripravnišnici ter zeta slavnoznanega g. dr. Fr. Močnika, bivšega šolsk. svetovalca na Kranjskem. — Za navadne nauke, pri katerih ni bilo (razun na tablo) treba kakega posebnega počitovanja, odkazane so nam bile sobe koj pri tleh na levem mostovžu. Da med letom tu sim niso hodili bolj odrasčeni učenci, bile so nam priče — z nožiči močno rezane klopi. Da — na kar še nisem naletel nikjer, videl sem tu, da so bili oni obročki stolov, ki so nevarnosti malih nožičev naj bolj razpostavljeni, celó obiti — z železnim plehom. Kakor to za Dunaj tudi morebiti neverjetno doni, je pa vendar le res; — omenjam to tudi le zato, da se vé, da ima vsaka, tudi višja dunajska obertnijska šola, svoje „majstroviče“. — Gospodarstvu je bilo naj več časa odmenjenega (vsaki teden po 9 ur), in ravno tega nauka docent, g. dr. Wilhelm je prvi stopil pred nas. Priljubil se nam je bil koj prvi dan s podučevanjem, ker je govoril naj bolj umevno, glasno in tudi tako polagoma, da se je moglo po večjem skoraj vsemu poduku slediti s svinčnikom. *) Zato so si pa tudi učitelji, kateri so bili količkaj marljivi, ravno iz tega nauka naj več zapomnili in tudi za daljno djansko rabo v spominu ohranili. **) Posnel in priobčil bi sicer po večjem vse znamenitnejše reči iz svojih zaznamkov, ali ko bi to hotel, in bi se zraven oziral tudi še no mnoge demonstracije, razstegnili bi se moji spisi tako na obširno, da sam ne vem, kdaj dospel bi h kraju. Povedal bom torej od vsake reči le po večjem kaj.

V vvodu gospodarstvenega poduka naslikala se nam je naj pred podoba pravega in umnega gospodarja, kakoršen naj bo v svojem življenji, kako in zakaj naj obdeljuje zemljo. „Kmetijski gospodar,“ djal je g. profesor, „mora biti razumen, mora imeti za svoj imenitni poklic dušne in telesne

*) Veliko razvado imajo taki docenti, — in pravijo, da se po višjih šolah tacih ne manjka — ki pri poduku prenašlo govorijo, tako, da človek, če bi tudi nauk že na pol umel, komaj za mislimi more slediti. Kaj pa še le, če slušatelj uka no umé? — Če ima tudi kaki ljudski učitelj tako navado pri poduku, znebi naj se je; zakaj ona se sme šteti med tiste, ki zaslužijo biti imenovane „šolski veliki grehi“. Pis.

**) Želeli smo si slušatelj II. razreda najeti stenografa, da bi nam bil pisal vse poduke; ali gg. docentom to ni bilo po volji. Škoda! — in še enkrat rečem, da škoda! Ti spisi se bili pač smeli imenovati — vsaj kar gospodarstvo zadeva — „učiteljeva zlata knjiga“. Pis.

zmožnosti, mora pa tudi biti vèren in modro-pobožen in ne sme pripisovati ploda zemlje svojemu trudu, ampak spoznati in imeti mora samega sebe le kot posrednika višje previdnosti, po kateri Bog zemlji svoj blagoslov delí. *) Pa tudi močnodušnosti je kmetijskemu gospodarju potreba, kajti zadevajo ga pogostne britke poskušnje: nevihte, zime in druge raznoverstne nesreče, — za vsako nezgodo mora on pripravljen stati. Treba je, da je kmetovalec bistroviden, skušen, opazljiv, — da se v nikomur ne prenagli, da je pa tudi previden v obhoji z ljudmi in zlasti pazljiv pri kupovanju in prodajanju. Kmetovalec naj bode tudi dober in zvest državlján in natančen v splošnovanju svojih dolžnosti⁴. Oziral se je g. profesor tudi na korist dobrih vladinih vravnav, ki pa donašajo le sad, ako èlovek ni zanje vnemaren. Poudarjal je, da naj bo sicer kmetovalec konservativen, kar zadeva zvestobo, poštenje, pravodušnost; — držati se mora gledé teh lepih èednosti zgledov starih prededev, to je prav; ali v oziru na gospodarstveni napredek naj se trudi hoditi po potih iznajdeb naših èasov itd.

Oziramo na točko „kako“ se je kot na glavno nalogo kazalo na to, da naj kmetovalec, naj si bo že vlašnik, oskerbniè ali najemnik zemljišèa, pomaga mu k plodnosti in popolnosti; torej naj se trudi, da zemlji tudi on daje (da jo zboljšuje po umnem obdelovanju), in ne, da bi le od nje jemal in jo slabil.

Pri točki „zakaj“ navedene so bile potem koristi poljskih rastlin, zmed katerih nam nekatere dajejo podzemeljski sad n. pr. podzemeljice (po naših krajih na Gorenškem ljudje krompir èez in èez pod imenom „podzemeljice“ poznajo), repa, pesa; — drugi nadzemeljski pridelek, kakor lan, razna žitna in soèivska plemena, ki nam hkrati dajejo sad, slamo (stroèje) in seme; — nekatere dajejo le perje, kakor tobak, zelje itd. Dalje rodijo polja in travniki razno pièo za živino, od ktere nasprotno prejemo mnogo mnogo koristi, n. pr. meso, mleko, maslo, — rabimo jo dalje za vprego in za obdelovanje zemlje, dobivamo poslednjiè od nje tudi gnoj i. t. n.

*) Navedel je gosp. profesor tú šaljivo neki nemški pregovor, ki je zelo enak našemu Kranjsko-dolenskemu, da namreè dobro vino vinèar pridelá, „èvièka“ pa Bog dá. —

Vse to skupaj tedaj: odličnost življenja kmetijskega gospodarja v mnogem oziru, umno obdelovanje zemlje, in skerb za mogočno dobri pridelek mora se vjemati eno v drugo kot kolesca ure, ako si hoče zaslužiti častni naslov: „ta je moder, omikan, razumen in marljiv gospodar“. — (Dalje prih.)

Otroški vertec.

Poštenje nosi srečo.

(Svobodno poslovenjeno.)

Nekega rokodelca je bolezen, dragina in druge nadloge pripravila v take stiske, da je bil večkrat prisiljen dobroserčnih ljudi prositi pomoči, da je mogel sebe in svojo veliko družino saj za silo preskerbovati z živežem. Neki dan ga zopet huda sila priganja, da bi šel za pomoč prosit nekega miloserčnega moža, ki mu je že mnogokrat v hudih stiskah pomagal; toda ta dan blagega dobrotnika ni bilo doma; šel je bil po nekem opravilu več ur dalje od svojega domovja. Ker je bila rokodelčeva potreba silna, sklene, da hoče iti za svojim dobrotnikom tako daleč, da ga najde. Pot njegova pripelje pa ga na veliko cesto, na kateri je bilo zastraen somenja v mestu vse živo ljudi, voz, živine in blaga. „O moj Bog!“ zdihne ubogi mož, „ko bi jaz saj to imel, kar ljudje na takih potih po nepotrebnem potratijo, kako srečen bi pač bil!“ — Ko gre tako zamišljen svojo pot, priderči proti njemu voz poln sejmanjevavcev, ki pa je silno urno dervil naprej. Mož gre žalostno svojo pot, premišljevaje še vedno svoje stiske in tuge; — pa glej! kar ugleda sredi ceste ležati težak usnjati debel pas. Ko ga z veliko težavo vzdigne od tal, spozná, da je poln srebernega denarja. „Gotovo so zgubili ta denar oni popotni, ktere sem pred srečal, in so jo tako naglo podili naprej. Oh ubogi ljudje, kako zelo se bodo pač ustrašili, ko bodo zapazili tako veliko zgubo! rad bi šel za njimi, pa Bog vé, kje so pri taki nagli vožnji že! In, ali še dobim tudi res pravega, ki je denar zgubil?“ Tako govori mož sam s seboj! — Prav skerbno nese ta pas v bližnjo vas k gosposki, izroči ji denar, naj bi pozvedela, kdo ga je zgubil, in naj bi ga mu nazaj odrajtala. Še preden je dala gosposka svoj razglas med ljudi, že se je bralo v javnih listih, da je neki tergovec, ki se je iz sejma iz Z.— vozil, zgubil 2000 toljarjev srebernega denarja; hkrati je bilo